

odbor všeobecné správy
náměstí Hrdinů 1634/3
Praha 4
140 21

Č. j. MV- 95345-9/VS-2013

Praha 27. ledna 2014
Počet listů: 8

Krajský úřad Olomouckého kraje
odbor správní a legislativní
Jeremenkova 40a
779 11 Olomouc

Zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky)

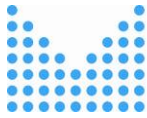
- stanovisko

K čj. KUOK 2493/2014

Odbor všeobecné správy Ministerstva vnitra obdržel Váš dotaz ze dne 9.1.2014 týkající se výkladu některých ustanovení nového zákona o státním občanství České republiky. K těmto Vaším dotazům Vám sdělujeme následující:

K dotazu č. 1 a 2 (tyto dva dotazy spolu natolik věcně bezprostředně souvisí, že na ně odpovídáme společně)

Podle § 50 zákona o státním občanství České republiky vede Ministerstvo vnitra ústřední evidenci fyzických osob, které nabyly nebo pozbyly státní občanství České republiky (dále jen „ústřední evidence“). Oznamovací povinnost matričních úřadů spočívající ve sdělování nabytí státního občanství České republiky podle § 5, § 6, § 7, § 8, § 9 a § 10 zákona o státním občanství České republiky vůči ústřední evidenci vyplývá z ustanovení § 53 zákona o státním občanství České republiky, který stanovuje, že státní orgány, orgány územních samosprávných celků, právnické osoby a fyzické osoby jsou povinny pro účely vedení ústřední evidence poskytnout Ministerstvu vnitra potřebnou součinnost sdělováním skutečností souvisejících s nabytím nebo pozbytím státního občanství České republiky. Uvedenou povinnost pak lze dovodit rovněž z ustanovení § 51 zákona o státním občanství České republiky, kde je uvedeno, že v ústřední evidenci nejsou vedeni státní občané České republiky, kteří nabyli státní občanství České republiky narozením podle § 4 zákona o státním občanství České republiky, a contrario tak je

zřejmé, že v ústřední evidenci budou vedeny všechny osoby, které nabyly státní občanství České republiky s výše uvedenou výjimkou.

Podle § 55 zákona o státním občanství České republiky vedou ve stejném rozsahu údaje o nabytí a pozbytí státního občanství České republiky ve svých evidencích krajské úřady, v hlavním městě Praze úřady městských částí Praha 1 až 22 (dále jen „krajský úřad“) k fyzickým osobám, které mají nebo měly v jejich správním obvodu trvalý pobyt. Zákon o státním občanství České republiky však nestanoví matričním úřadům oznamovací povinnost ohledně skutečností uvedených v předchozím odstavci vůči krajským evidencím nabytí a pozbytí státního občanství České republiky.

Realizace oznamovací povinnosti matričních úřadů do ústřední evidence bude probíhat tak, že příslušný matriční úřad oznámí prostřednictvím datové schránky Ministerstvu vnitra nabytí státního občanství České republiky, a to včetně všech údajů stanovených v § 52 odst. 1 zákona o státním občanství České republiky. Plnění oznamovací povinnosti bude ze strany matričních úřadů vůči Ministerstvu vnitra realizováno bez zbytečného odkladu (viz. § 55 zákona o státním občanství České republiky). Ministerstvo vnitra vyznačí nabytí státního občanství do ústřední evidence a následně opět prostřednictvím datové schránky oznámení postoupí příslušnému krajskému úřadu, aby i ten mohl nabytí státního občanství České republiky vyznačit do své krajské evidence nabytí a pozbytí státního občanství České republiky. Krajský úřad po obdržení tohoto oznámení zaznamená nabytí státního občanství do své evidence nabytí a pozbytí státního občanství České republiky.

Z obsahu a smyslu uvedených ustanovení by bylo možné připustit takový postup plnění oznamovací povinnosti matričními úřady ve věcech nabytí státního občanství, kdy matriční úřad učiní předmětnou oznamovací povinnost ve věci nabytí státního občanství České republiky bez zbytečného odkladu vůči krajskému úřadu, do jehož územní působnosti matriční úřad náleží. Krajský úřad zaznamená nabytí státního občanství do své evidence nabytí a pozbytí státního občanství České republiky a následně, opět bez zbytečného odkladu, oznámí nabytí státního občanství Ministerstvu vnitra, které jej vyznačí do ústřední evidence. V takovém případě krajský úřad Ministerstvu vnitra výslovně sdělí, že nabytí státního občanství do své krajské evidence nabytí a pozbytí státního občanství České republiky již vyznačil.

K uvedenému dotazu dále uvádíme, že ústřední evidence (a stejně tak krajské evidence nabytí a pozbytí státního občanství České republiky) jsou vedeny zcela nezávisle na rozhraní CzechPoint a z tohoto důvodu nebudou k plnění oznamovací povinnosti matričních úřadů vůči ústřední evidenci, případně vůči jednotlivým krajským evidencím nabytí a pozbytí státního občanství České republiky, využívány formuláře CzechPoint, nýbrž, jak je zřejmé již z předchozího odstavce, oznamovací povinnost bude realizována prostřednictvím datových schránek.

K dotazu č. 3

Nabytí státního občanství České republiky osvojením zapíše do informačního systému evidence obyvatel příslušný matriční úřad podle § 4a zákona č. 133/2000 Sb., evidenci obyvatel, ve znění pozdějších předpisů. Zápis bude prováděn prostřednictvím formuláře CzechPoint.

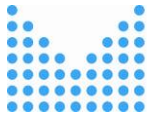
K dotazu č. 4

K nabytí státního občanství České republiky na základě určení otcovství podle § 7 odst. 2 zákona o státním občanství České republiky, tj v případech, kdy bude otcovství doloženo genetickou zkouškou formou znaleckého posudku podle zákona o znalcích a tlumočnících, dojde vždy dnem, kdy bylo učiněno souhlasné prohlášení o určení otcovství, a to i v případě, kdy bude genetická zkouška doložena až s časovým odstupem od učinění souhlasného prohlášení o určení otcovství. V případě, kdy dojde k souhlasnému prohlášení o určení otcovství ještě k nenarozenému dítěti, je zřejmé, že genetická zkouška bude rodiči dítěte předložena až po narození dítěte. V tomto případě (pokud samozřejmě bude na základě genetické zkoušky svědčit otcovství otci dítěte, jenž učinil souhlasné prohlášení o určení otcovství) nabyde dítě státní občanství České republiky dnem narození. V souvislosti s ustanovením § 7 odst. 2 zákona o státním občanství České republiky je potřeba zdůraznit, že zákonodárce nestanovil rodičům dítěte žádnou lhůtu, ve které by měli od učinění souhlasného prohlášení o určení otcovství doložit genetickou zkoušku za účelem nabytí státního občanství České republiky dítětem.

Pokud se dotazujete, zda nastanou problémy na základě toho, že po předložení genetické zkoušky bude české státní občanství dítěti přiznáno zpětně, můžeme pouze uvést, že datum nabytí státního občanství je stanoveno zákonem a je nezbytné tuto skutečnost respektovat.

K dotazu č. 5

Zdůrazňujeme, že pokud bude souhlasným prohlášením určeno otcovství k dosud nenarozenému dítěti, jehož matkou je cizinka, českým státním občanem, narozené dítě nenabývá státní občanství České republiky podle ustanovení § 4 zákona o státním občanství České republiky, ale při určení, zda takové dítě nabylo státní občanství České republiky, je potřeba aplikovat § 7 zákona o státním občanství České republiky, který upravuje nabývání státního občanství na základě určení otcovství. Výše uvedené vyplývá i ze zápisu z pracovních porad krajských úřadů, úřadů městských částí Praha 1 až 22 a Magistrátu hlavního města Prahy, konaných ve dnech 7.11.2013 na Ministerstvu vnitra v Praze, 12.11.2013 na Krajském úřadu Olomouckého kraje a 19.11.2013 na Krajském úřadu

Královéhradeckého kraje (str. 2 zápisu – informace k § 4 zákona o státním občanství České republiky).

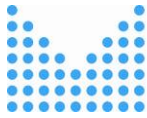
Z toho je pak patrné, že nabytí státního občanství České republiky v těchto případech bude vedeno v ústřední evidenci v souladu s § 51 zákona o státním občanství České republiky a rovněž v příslušné krajské evidenci podle § 55 zákona o státním občanství České republiky.

V souvislosti s tímto Vaším dotazem bychom chtěli zdůraznit, že Vámi nastíněný výklad zákona o státním občanství České republiky, na základě kterého by k dítěti, jehož matka je cizinka a ke kterému určil otcovství český státní občan ještě před narozením, nabylo státní občanství na základě § 4 zákona o státním občanství České republiky, jednalo by se o výklad, který by byl v přímém rozporu se smyslem a účelem nové právní úpravy nabývání státního občanství České republiky; má být zamezeno účelovému zneužívání určení otcovství českými státními občany k dětem cizinek ve vztahu k nabytí státního občanství České republiky dítětem, resp. tento Váš výklad by umožnil účelové obcházení této nové právní úpravy.

K dotazu č. 6

Souhlasíme s tou částí Vašeho sdělení, že skutečnost, že se prohlašovatel (jež činí prohlášení podle § 35 zákona o státním občanství České republiky) v České republice nezdržoval ke dni dosažení 10. roku svého věku, jej sama o sobě nezabavuje možnosti učinit prohlášení o nabytí státního občanství České republiky podle § 35 zákona o státním občanství České republiky. Za předpokladu, že se prohlašovatel v České republice legálně a fakticky zdržoval již před dosažením 10. roku svého věku, následně svůj pobyt přerušil a ke dni dosažení 10. roku svého věku se v České republice nezdržoval, ovšem následně pak svůj faktický pobyt v České republice obnovil, může nabytí státního občanství České republiky prohlášením podle § 35 zákona o státním občanství České republiky, pokud bude v jeho případě ode dne počátku jeho prvního pobytu v České republice do dne učinění prohlášení naplněna lhůta dvou třetin oprávněného a faktického pobytu v České republice.

Odlišná je však situace, kterou jste popsali ve Vámi uvedeném konkrétním případě, kde dle našeho právního názoru není splněna zákonná podmínka, neboť ustanovení § 35 odst. 1 písm. b) stanoví, že prohlašovatel se musí na území České republiky oprávněně zdržovat nejpozději od věku 10 let. Tímto se rozumí, že prohlašovatel musel mít oprávněný pobyt a zároveň se fakticky v České republice zdržovat právě nejpozději ode dne svých 10. narozenin. Pokud tedy fyzická osoba legálně a fakticky pobývá až po dosažení deseti let (tj. až po dni svých 10. narozenin) a nikdy před tím v České republice legálně a fakticky pobyt neměla, možnost nabytí státního občanství České republiky prohlášením podle § 35 zákona o státním občanství České republiky na ní nedopadá, neboť není splněna zákonná podmínka pro učinění

prohlášení. K tomu doplňujeme, že tento náš výklad vychází z důvodové zprávy k ustanovení § 35 zákona o státním občanství České republiky, ze které jednoznačně vyplývá, že uvedené ustanovení má za cíl umožnit zjednodušené nabytí státního občanství České republiky fyzickým osobám, které se narodily cizincům na území České republiky, popřípadě přesídlily na území České republiky společně s rodiči již v dětství, a mají tudíž úzké vazby k České republice od narození nebo od útlého věku. Jako věkovou hranici, která zakládá onen zmíněný útlý věk prohlášovatelů pak zákonodárce stanovil právě dosažení 10. roku věku dítěte, tak jak je vysvětleno výše.

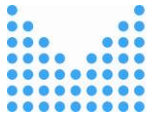
K dotazu č. 7

Pokud fyzická osoba, které byla vystavena listina o nabytí státního občanství (nebo její zákonný zástupce či zmocněnec) převezme na krajském úřadě tuto listinu do vlastních rukou, je možné na její žádost vyznačit na listinu údaj o jejím převzetí (stejně tak pokud se uvedená fyzická osoba dostaví na krajský úřad s žádostí o vyznačení data převzetí listiny). Údaj o převzetí listiny se vyznačí tak, že krajský úřad na listinu o nabytí státního občanství České republiky (podle přílohy č. 2 vyhlášky č. 425/2013 Sb.) pod text „K nabytí státního občanství České republiky dochází dnem převzetí této listiny.“ vyznačí „Listina o nabytí státního občanství České republiky převzata dne“ a uvede konkrétní datum převzetí listiny a dále se připojí podpis oprávněné úřední osoby, která tento údaj vyznačila a otisk úředního razítka.

Pokud bude fyzická osoba požadovat potvrzení o datu doručení listiny o nabytí státního občanství České republiky samostatně a nikoliv přímo na listinu, vystaví takové fyzické osobě krajský úřad osvědčení o státním občanství České republiky, ve kterém uvede, k jakému dni a na základě jakého právního titulu fyzická osoba nabyla státní občanství České republiky.

K dotazu č. 8

Jednoroční lhůta, po kterou je možné prokazovat státní občanství České republiky osvědčením o státním občanství České republiky, počíná běžet dnem následujícím ode dne, který je na osvědčení uveden jako den jeho vystavení (dnem vystavení se myslí datum, jež je na osvědčení uvedeno oprávněnou úřední osobou, jež doklad vystavila). Uvedené řešení vyplývá z toho, že právě k datu, které je na osvědčení vyznačeno oprávněnou úřední osobou jako den vystavení osvědčení, bylo aktuálně zjišťováno státní občanství České republiky dotčené fyzické osoby a právě od tohoto data je pak odvozena jednoroční lhůta zakotvená v ustanovení § 41 písm. c) zákona o státním občanství České republiky, po kterou osvědčení

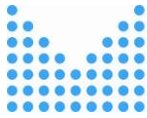
prokazuje státní občanství České republiky. V této souvislosti je nezbytné doplnit, že jednoroční lhůta pro platnost osvědčení byla konstruována tak, že se jedná o lhůtu, která počíná běžet od ověřeného prokázání státního občanství České republiky dotčené fyzické osoby a která je svým pojetím koncipována tak, že se jedná o lhůtu, ve které lze důvodně předpokládat, že od vystavení osvědčení nedošlo k pozbytí státního občanství České republiky dotčené fyzické osoby a je tak po dobu této lhůty presumována správnost osvědčení. Vzhledem k obecným principům pro počítání lhůt zakotvených ve správním řádu pak faktický počátek běhu této jednoroční lhůty připadá až na den následující po datu vystavení osvědčení.

Odišná situace je však u listin o udělení či nabytí státního občanství České republiky. V případě těchto listin počíná běh jednoroční lhůty, po kterou tyto listiny prokazují státní občanství České republiky dnem následujícím po dni, kdy došlo k nabytí státního občanství České republiky fyzické osoby. V případě listiny o udělení státního občanství České republiky bude datum nabytí státního občanství České republiky na listině uvedeno vždy, a proto by stanovení počátku jednoroční lhůty nemělo činit problém. V případě listin o nabytí státního občanství České republiky bude na fyzické osobě, zda si nechá na listinu vyznačit datum jejího převzetí a zároveň tak bude možné při předložení listiny určit přesné datum nabytí státního občanství České republiky a od něj (resp. ode dne následujícího) dovodit jednoroční lhůtu, po kterou listina prokazuje státní občanství České republiky. Pokud datum převzetí na listině nebude uvedeno, ověří si příslušný správní orgán u krajského úřadu, který listinu vydal, datum jejího doručení. Jak již bylo uvedeno výše, i u listin o udělení a nabytí státního občanství České republiky se uplatní úprava pro počítání lhůt podle správního řádu, tzn. že i u uvedených listin připadá počátek běhu jednoroční lhůty na den následující po datu nabytí státního občanství České republiky.

V souvislosti s výše uvedeným dále zdůrazňujeme, že ověřování státního občanství konkrétní fyzické osoby by mělo být vždy primárně ověřováno prostřednictvím referenčního údaje o státním občanství vedeném v základním registru obyvatel.

K dotazu č. 9

Potvrzení podle § 20 odst. 1 písm. b) zákona o státním občanství České republiky (tj. potvrzení, které nebude starší 30 dnů, o tom, že žadatel nemá v evidenci daní u orgánů Finanční správy České republiky ani orgánů Celní správy České republiky evidován nedoplatek s výjimkou nedoplatku, u kterého je povoleno posečkání jeho úhrady nebo rozložení jeho úhrady na splátky) budou skutečně dokládána k žádostem o udělení státního občanství České republiky i za děti a fyzické osoby, u kterých bylo přistoupeno k omezení svéprávnosti (i děti či osoby

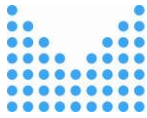
s omezenou svéprávností mohou být zatíženy daňovou, celní, odvodovou či poplatkovou povinností). K tomu sdělujeme, že předložení výše uvedených dokladů je, kromě jiného, vyžadováno za účelem ověření podmínky pro udělení státního občanství České republiky stanovené v § 14 odst. 6 zákona o státním občanství České republiky. Přitom tato podmínka pro udělení státního občanství České republiky, jež po osobách žádajících o české státní občanství vyžaduje, aby v posledních 3 letech předcházejících dni podání žádosti neporušily závažným způsobem povinnosti vyplývající z jiných právních předpisů upravujících vstup a pobyt cizinců na území České republiky, veřejné zdravotní pojištění, sociální zabezpečení, důchodové pojištění, zaměstnanost, daně, cla, odvody a poplatky, vyživovací povinnost vůči dítěti, které má trvalý pobyt na území České republiky, nebo veřejnoprávní povinnosti k obci, ve které jsou přihlášení k pobytu, jde-li o povinnosti uložené obcí v samostatné působnosti. Prokázání splnění výše uvedené podmínky přitom není limitováno věkem žadatele, resp. tím, zda se jedná o dospělého žadatele, či zda je žadatelem (v hmotněprávním smyslu) dítě (případně zda se jedná o žadatele s omezenou svéprávností), neboť i taková osoba může být např. vlastníkem nemovitosti a z toho titulu jí budou vznikat daňové povinnosti.

K dotazu č. 10

V případě, kdy prohlašovatel činí některé z prohlášení o nabytí státního občanství české republiky prostřednictvím svého zmocněnce, který je k tomuto zplnomocněn na základě plné moci dle § 33 správního řádu, je nezbytné vycházet z konkrétního obsahu plné moci a rozlišit, zda se plná moc vztahuje na celé řízení o přijetí prohlášení o nabytí státního občanství České republiky prohlášením, nebo zda se jedná o plnou moc, jež je udělena pouze k samotnému učinění prohlášení. V případě, že se bude jednat o plnou moc pro celé řízení o přijetí prohlášení, bude po provedeném řízení listina o nabytí státního občanství prohlašovatele zasílána jeho zmocněnci a v takovém případě bude dnem nabytí státního občanství České republiky den doručení listiny zmocněnci prohlašovatele. V případě že zmocněnec bude disponovat plnou mocí pouze pro učinění prohlášení o nabytí státního občanství České republiky, bude po provedeném řízení listina o nabytí státního občanství doručována již nikoliv jeho zmocněnci, nýbrž přímo prohlašovateli. V takovém případě dojde k nabytí státního občanství České republiky dnem převzetí listiny prohlašovatelem.

K dotazu č. 11

Je zřejmé, že v případě prohlášení podle § 31 zákona o státním občanství České republiky, kdy prohlašovatel pozbyl státní občanství na základě některé z dvoustranných smluv, které mělo Československo resp. Česká republika

v minulosti uzavřeny s některými bývalými socialistickými státy za účelem odstranění a omezení dvojího státního občanství a k pozbytí státního občanství došlo přímo na základě některé z těchto smluv, prohlašovatel nemůže předložit doklad, který by prokazoval pozbytí státního občanství, protože podle těchto smluv takové doklady vydávány nebyly, resp. v těch případech, kdy byla provedena volba státního občanství druhé smluvní strany (SSSR nebo některého z jeho nástupnických států, Maďarska, Polska, NDR, Bulharska a Mongolska), neobdržel vždy prohlašovatel (rodiče nezletilého) doklad o provedené volbě, v některých případech bylo provedení volby vyznačeno na rodném listu dítěte. To však nic nemění na tom, že krajský úřad je v rozhodování o prohlášení učiněném podle § 31 zákona o státním občanství České republiky povinen aplikací dotčených dvoustranných smluv o úpravě otázek dvojího státního občanství ověřit, zda prohlašovatel skutečně pozbyl československé resp. české státní občanství na základě některé z těchto smluv a pokud ano, k jakému datu se tak stalo. Vždy musí být zjištěn skutkový stav, o kterém nejsou pochybnosti. Postupuje obdobně, jako tomu bylo při aplikaci zákona č. 193/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Stanovení konkrétního data pozbytí státního občanství podle těchto dvoustranných smluv nelze koncipovat obecně, nýbrž toto datum se v každém individuálním případě stanoví vždy na základě konkrétních skutkových okolností a aplikace té které smlouvy, která na prohlašovatele dopadla. Uvedené skutečnosti, na základě kterých krajský úřad dospěl k závěru, že prohlašovatel pozbyl státní občanství podle některé z dvoustranných smluv o úpravě otázek dvojího státního občanství a splňuje tak podmínky pro nabytí státního občanství České republiky podle § 31 zákona o státním občanství České republiky, musí být patrné ze spisu, který krajský úřad k přijetí prohlášení vede. Podotýkáme, že při zjišťování státního občanství České republiky se krajské úřady zabývaly již v minulosti aplikací dvoustranných smluv o úpravě otázek dvojího státního občanství s výše uvedenými bývalými socialistickými státy, resp. zjišťováním, zda fyzické osoby podle těchto smluv pozbyly české státní občanství a k jakému datu. Výklad uvedených smluv včetně odkazu na uložení archivní dokumentace k jednotlivým smlouvám jsou předmětem výkladu k přípravě na zkoušku zvláštní odborné způsobilosti na úseku státního občanství a matrik i obsahem vlastní zkoušky. Úředníci krajských úřadů tak nepochybně disponují dostatečnými znalostmi na tomto úseku.

S pozdravem

JUDr. Václav Henych
ředitel
podepsáno elektronicky

Vyřizuje: Mgr. Petr Šťastný
tel. č.: 974 817 423
e-mail: petr.stastny@mvcz.cz